

1. Becommentarieer kort de volgende stelling: 'Durkheims analyse van de anomische zelfmoord illustreert zowel zijn visie op de sociologiebeoefening als op sociale orde'? (antwoord max. ½ blz., vraag op 4 punten)

- *definitie en situering anomische zelfmoord (maximaal 1 punt):*

- zelfmoord door normloosheid en onder-regulering van de menselijke natuur. Als sociale normen wegvallen, wordt de mens teruggeworpen op zijn natuur die uit zichzelf geen regulering van 'instincten' of 'driften' kent. Zonder sociale normen zijn er dus geen grenzen aan het menselijk verlangen, wat mensen ertoe brengt om dat ongelimiteerd na te jagen. Deze 'mal de l'infini' maakt ongelukkig, want het zorgt voor zinloosheid – wat dan weer tot zelfmoord kan leiden.

- mogelijk extra: onderscheid tussen acute en chronische anomie.

- *illustratie van sociologiebeoefening (maximaal 1,5 punt)*

- sociocentrisme: het individu en het schijnbaar allerpersoonlijkste zoals zelfmoord wordt verklaard vanuit de maatschappij; zelfs sociologisme: het persoonlijk handelen wordt weggeredeneerd. Zelfmoord wordt in dit geval enkel verklaard vanuit de toestand van normloosheid.

- sociale feiten: zelfmoord is een sociaal feit dat verklaard wordt door een ander sociaal feit, in dit geval normloosheid.

- positivisme/benadering a.d.h.v. de statistiek: Durkheim kijkt naar de samenhang tussen het voorkomen van economische crisissen/plotse stijging in welvaart en de zelfmoordcijfers.

- *illustratie van visie op sociale orde (maximaal 1,5 punt)*

- sociale orde = solidariteit/sociale cohesie, die het gevolg kan zijn van ofwel een sterk collectief bewustzijn/cultuur (mechanische solidariteit), ofwel onderlinge afhankelijkheid door arbeidsdeling (organische solidariteit).

- bij anomische zelfmoord speelt de idee van de noodzaak van een krachtig collectief bewustzijn: zelfs bij organische solidariteit is er nog de ordening door een collectief bewustzijn nodig naar het individu toe. Het wegvallen van normen, en dus collectieve representaties afkomstig van het collectief bewustzijn, veroorzaakt in extreme gevallen zelfmoord. Dus normloosheid = sociale wanorde

- mogelijk extra: uit de definitie van sociale orde blijkt dat sociale cohesie en sociale normen met elkaar samenhangen, wat het onderscheid tussen egoïstische en anomische zelfmoord hypothekeert.

2. Een student(e) luistert aandachtig naar de uitleg van de prof tijdens een college. Illustreert deze situatie Meads snotie van 'taking the role of the other'? (antwoord max. ½ blz., vraag op 4 punten)

- *'taking the role of the other' als sociaal aangeleerde positie (maximaal 1 punt)*

- het handelen met anderen leert ons via het zichzelf horen spreken om de eigen waarnemingen of bewustzijnsinhouden te observeren vanuit de houding van de anderen met wie we interacteren = sociale betekenis van 'taking the role of the other'. Dit is van toepassing in de collegesituatie.

Vb. de student(e) kan zich voorstellen dat het vanuit het standpunt van de professor zou het vervelend zijn om college te moeten geven aan studenten die niet aandachtig zijn.

- *'taking the role of the other' als basis voor de vorming van het 'geweten' (maximaal 1,5 punt)*

- 'geweten' volgens Mead = de culturele betekenis van 'taking the role of the other' = de verinnerlijking van geobjectiveerde waarden en normen, resulterend in 'me'. Dit is van toepassing in de collegesituatie: de aandachtig luisterende student(e) volgt geïnternaliseerde normen, aangeleerd door anderen (zie hierna).

- detail 1: de vorming van het geweten gebeurt vooreerst door de internalisering van waarden en normen van 'significant others' tijdens de primaire socialisatie.

Vb. vader leerde de student(e) als kind dat je niet mag onderbreken als een ander aan het woord is.

- detail 2: vanaf +/- 12 jaar wordt het geweten ook beïnvloed door de peer group en 'de maatschappij' = 'generalized other', waarbij we ons doen en laten gaan beoordelen vanuit de moraal van de meerderheidscultuur.

Vb. 'men' verwacht dat studenten die naar de les komen iets willen bijleren van de professor en bijgevolg aandachtig naar zijn college luisteren.

- detail 3: naast het 'me' (geweten) blijft in het 'zelf' altijd ook het 'I' werkzaam = spontane impulsen, die eventueel na een 'dialoog tussen I en me' worden onderdrukt. Vb. de student(e) luistert pas aandachtig nadat ze eerst een opwelling om te praten met een medestudent(e) heet genegeerd.

- belangrijk: correcte redenering naar de illustratie toe (**maximaal 1,5 punt**).

MEERKEUZEVRAGEN

1) Welk begrip hoort *niet* in het onderstaande rijtje thuis:

- a. ideologie
- b. kapitalisme
- c. legaal gezag
- d. ideaaltype

19. 2) Jan vertrouwt erop dat zijn collega's op het werk hun taken naar behoren vervullen. Je kan dit in de eerste plaats zien als een illustratie van

- 1. collectief bewustzijn
- 2. collectief vertrouwen
- 3. mechanische solidariteit
- 4. **organische solidariteit**

20. 3) Een vrouw feliciteert haar vaste partner bij diens verjaardag. Zij lost een i

- a. kan-verwachting
- b. **plicht-verwachting**
- c. cognitieve verwachting
- d. normatieve verwachting

4. 4) Postmaterialisten waarderen vooral

- 1. post-materiële relaties
- 2. **relaties waarin men zichzelf kan ontplooiën**
- 3. postmoderne relaties
- 4. informele relaties

5. 5) Hoewel hij zich ietwat onzeker voelt, probeert een dirigent bij de eerste kennismaking met zijn nieuwe orkest als muzikaal degelijk en professioneel betrouwbaar over te komen. Dit is een voorbeeld van

- 1. role-making
- 2. role-taking
- 3. **impression management**
- 4. expressiebeheersing

6. 6) Welke naam hoort niet in het onderstaande rijtje thuis?

- 1. **Ralf Dahrendorf**
- 2. Clifford Geertz
- 3. Herbert Blumer
- 4. Max Weber

7. 7) Het gratis downloaden via internet van informatie (muziek, beelden, teksten...) zouden we kunnen interpreteren als een vorm van

- 1. toenemende informalisering
- 2. toenemende de-institutionalisering
- 3. afnemende zelfcontrole

- 4. afnemende commodificatie**
8. 8) Sociologisch gezien is de sociologie in de eerste plaats
- 1. een sociaal systeem (in de betekenis van Parsons)**
  2. een onderdeel van het functiesysteem onderwijs
  3. een culturele structuur
  4. een professie
9. 9) Onduidelijke of vage criteria inzake de regularisatie van asielzoekers zouden ervoor zorgen dat een land meer asielzoekers aantrekt die 'het proberen'. Indien je het meest specifieke begrip kiest, is dit een voorbeeld van een
1. latente functie
  2. manifeste disfunctie
  - 3. latente disfunctie**
  4. pervers effect
10. 10) Zegt de moeder van Jan: 'Jan is tegenwoordig minder een doetje dan vroeger omdat z'n nieuwe vrienden zich ook nogal stoer gedragen.' Jans moeder verklaart diens gedragswijziging vanuit een proces van
1. enculturatie
  2. assimilatie
  3. secundaire socialisatie
  - 4. tertiaire socialisatie**
13. 13) Stel dat je na dit examen een sms'je stuurt naar je beste vriend(in) om kort te melden hoe het is verlopen. In dit voorbeeld hebben we te maken met (kies het meest specifieke begrip)
1. sociaal handelen
  2. een sociale verhouding
  - 3. een sociale binding**
  4. een sociaal verband
14. 14) Een invloedrijke kunstcriticus bejubelt publiek meermaals een nogal vreemd werk, waarna het ook door een belangrijke verzamelaar wordt gekocht. Dit is een voorbeeld van
1. symbolische etikettering
  2. symbolisch geweld
  - 3. symbolisch gezag**
  4. symbolische macht
19. 15) Routineuze zelfdwang, zoals beschreven door Norbert Elias, is binnen het model van Freud synoniem met
1. een conflict tussen het realiteitsprincipe en het lustprincipe
  2. de werking van het Ik
  3. een conflict tussen het bewustzijn en het onbewuste
  - 4. de werking van het Boven-Ik**
20. 16) Nogal wat mensen gaan stemmen 'omdat het moet'. Gegeven ons politiek-democratisch systeem gedragen zij zich volgens de typologie van Merton
- a. conformistisch
  - b. innovatief**
  - c. ritualistisch**
  - d. terugtrekkend
21. 17) Mensen die een relatie beginnen, maken vaak snel eenvoudige gewoonten aan van het type 'ik slaap aan de linkerkant van het bed, jij slaapt aan de rechterkant'. Volgens Herbert Blumer is dat vooral een gevolg van
1. de symbolisering van individuele intenties
  - 2. de herhaalde bevestiging van situatiedefinities**
  3. een gedeelde betekenisgeving
  4. het op elkaar afstemmen van individuele 'handelingslijnen'

22. 18) Een socioloog bestudeert de verhoudingen tussen mannen en vrouwen in Vlaanderen vanuit de volgende vraag: 'welke opvattingen over mannelijkheid en vrouwelijkheid geven mee vorm aan de relaties tussen mannen en vrouwen?' Bij deze invalshoek past de notie van

1. geslachtsstratificatie
2. patriarchaat
3. gender in brede zin
4. **gender in strikte zin**

23. 19) De soms gehoorde stelling dat alle menselijk samenhandelen, ook wanneer het sterk is geïnstitutionaliseerd, kan worden verklaard vanuit het individueel nastreven van eigenbelang, is een sterke vorm van

1. **methodologisch individualisme**
2. actor-centrisme
3. nominalisme
4. causale adequaatheid

24. 20) Welk begrip hoort *niet* in het volgende rijtje thuis?

1. functionele differentiatie
2. **etnische stratificatie**
3. doelrationalisatie
4. veralgemeende afhankelijkheid

21) Bij het begrip 'tekenwaarde' van Jean Baudrillardsluit het sterkst de notie van ..... aan:

1. semantische waarde
2. waarheidswaarde
3. denotatie
4. **connotatie**

22) Welke begrip hoort *niet* in het onderstaande rijtje thuis?

- a. indicatie
- b. **informalisering**
- c. interactie
- d. situatiedefinitie

23) Hoger geplaatsten vermijden nogal eens een al te informele omgang met hun ondergeschikten omdat ze bang zijn voor

1. een extern rolconflict
2. **rolincongruentie**
3. een intern rolconflict
4. rolambivalentie

Deze vraag is komen te vervallen vanwege een negatieve lage item-toets correlatie.

24) Wat is *geén* voorbeeld van doelrationeel handelen?

- a) als student(e) extra-vitamines nemen tijdens een stresserende examenperiode
- b) als investeerder geld weghalen bij een bedrijf op basis van geruchten over de slechte
a. financiële toestand
- c) **als kunstenaar drugs nemen met het oog op meer inspiratie voor een kunstwerk**
- d) als vriend bij de politie een valse verklaring afleggen om iemand uit de problemen te houden

Deze vraag is komen te vervallen vanwege een zeer lage item-toets correlatie.